

Brüssel, 25.2.2014
COM(2014) 99 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE
süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist käsitleva direktiivi 2009/31/EÜ rakendamise
kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist käsitleva direktiivi 2009/31/EÜ rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006¹ (edaspidi „süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiiv“) võeti vastu 23. aprillil 2009 koos muude 2009. aasta kliima- ja energiapaketi² osadega. Kõnealuse direktiiviga luuakse õiguslik raamistik süsinikdioksiidi (CO₂) keskkonnaohutuks geoloogiliseks säilitamiseks, et toetada võitlust kliimamuutuse vastu. Direktiivi eesmärk on tagada, et puudub oluline CO₂ lekkeoht või sellest põhjustatud tervise- või keskkonnakahjustus ning vältida igasugust kahjulikku mõju transpordi- ja säilitamisvõrgule või säilitamiskohtadele. Direktiivis sätestatakse nõuded, mis hõlmavad säilitamiskoha kogu kasutusaega. See sisaldab ka sätteid, mida kohaldatakse süsinikdioksiidi kogumise ja transportimise komponendi suhtes, kuigi need tegevused kuuluvad peamiselt selliste ELi keskkonnavalaste õigusaktide reguleerimisalasse nagu keskkonnamõju hindamise direktiiv³ ja tööstusheidete direktiiv⁴ koostoides süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi muudatustega. Direktiivi artiklitega 31–37 muudetakse seitset ELi keskkonnavalast õigusakti, muu hulgas selleks, et kõrvaldada CO₂ geoloogilise säilitamise õiguslikud tõkked.

Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiivi artikli 27 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid esitama komisjonile direktiivi rakendamise kohta aruande, mis on koostatud komisjoni poolt vastuvõetud küsimustiku alusel⁵. Liikmesriigid esitasid oma aruanded komisjonile ajavahemikus juuli 2011 kuni aprill 2013. Nende aruannete põhjal koostas komisjon käesoleva esimese aruande süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise kohta, nagu on nõutud direktiivi artikli 38 lõikes 1.

Kõnealuse teemaga seotud laiemaid poliitilisi küsimusi käsitletakse konsultatiivses teatises süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tuleviku kohta Euroopas⁶ ning lisaks hiljutises Euroopa Parlamendi resolutsioonis 2013. aasta rakendusaruande kohta, milles käsitletakse süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogia arendamist ja kasutamist Euroopas⁷.

2. ÜLDINE RAKENDAMINE

Direktiivi 2009/31/EÜ artikli 39 lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigid jõustavad direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 25. juuniks 2011. Sätete täielikust või osalisest ülevõtmisest nimetatud tähtajaks teatasid vaid üksikud liikmesriigid, mistõttu saatis

¹ ELT L 140, 5.6.2009, lk 114–135.

² http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

³ Nõukogu direktiiv 85/337/EMÜ, 27. juuni 1985, teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, 5.7.1985, lk 40–48).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/75/EL, 24. november 2010, tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119).

⁵ Komisjoni otsus 2011/92/EL, 10. veebruar 2011 (ELT L 37, 11.2.2011, lk 19–24).

⁶ COM(2013) 180 (final); konsultatsiooni tulemuste kokkuvõte on kättesaadav veebiaadressil http://ec.europa.eu/energy/coal/ccs_en.htm

⁷ 2013/2079 (INI).

komisjon 2011. aasta juulis 26 liikmesriigile ametliku kirja siseriiklikest meetmetest teatamata jätmise kohta. 2013. aasta oktoobriks olid kõik liikmesriigid teatanud komisjonile ülevõtmismeetmetest. See võimaldas komisjonil lõpetada 2013. aasta novembriks 19 rikkumismenetlust 26-st. Enamikus liikmesriikides on direktiiv lõplikult üle võetud. Austria, Küpros, Ungari, Iirimaa, Rootsi ja Sloveenia ei ole siiski veel teatanud täielikest ülevõtmismeetmetest. Seetõttu esitas komisjon kuuele nimetatud liikmesriigile 2013. aasta novembris põhjendatud arvamuse⁸. Üks liikmesriik, kes sai ametliku kirja ülevõtmismeetmetest teatamata jätmise kohta, esitas oma ülevõtmismeetmed käesoleva aruande koostamise ajal. Selle täielikkuse kontroll viiakse lõpule 2014. aasta kevadel. Komisjon alustas kontrollimist, kas teatatud meetmed, mis on täielikud, vastavad ka sisuliselt süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiivile.

Liikmesriigid kasutasid süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi ülevõtmiseks erinevaid meetodeid. Kuigi mitmed liikmesriigid otsustasid ülevõtmiseks üksnes muuta kehtivaid õigusakte, otsustas enamik liikmesriike võtta vastu nii uusi konkreetseid CO₂ geoloogilist säilitamist käsitlevaid õigusakte kui ka muuta olemasolevaid õigusakte. Lisaks sellele, et liikmesriigid on kasutanud süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiivi artiklitega 31–35 ja 37 kuude ELi direktiivi tehtud muudatuste ülevõtmisel sarnast lähenemisviisi, näitab ka kehtivate õigusaktide muutmine mõningast sarnasust kogu ELis: 17 liikmesriiki muutsid oma keskkonnavalade õigusakte ja kaheksa neist muutsid ka kaevandamist käsitlevaid õigusakte. Süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi artikli 23 kohaselt peab iga liikmesriik määrama pädevad asutused, kes vastutavad direktiiviga kehtestatud kohustuste täitmise eest. Ehkki mõned liikmesriigid määrasid ainult ühe pädeva asutuse, siis enamik liikmesriike jagasid vastutuse mitme asutuse vahel, kuna süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine haakub mitme erineva õigusvaldkonnaga. Kõige sagedamini valiti pädevaks asutuseks keskkonnavalad (18 liikmesriiki), seejärel majanduse, energeetika ja kaevandamise valdkonna eest vastutavad asutused.

Direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt jääb liikmesriikidele õigus määrata piirkonnad, mille hulgas võib välja valida säilitamiskohad, sealhulgas õigus keelduda säilitamisest kas kogu oma territooriumil või selle osades. Mõned liikmesriigid on hakanud kindlaks määrama CO₂ säilitamiskohti. Enamik liikmesriike ei ole siiski veel lõpetanud hindamist. ELi GeoCapacity⁹ projekti raames hinnati liikmesriikide CO₂ säilitamise võimsust. Projektis osalenud 21 liikmesriigi teoreetiliseks säilitamisvõimsuseks hinnati 87 Gt CO₂ (69 Gt sügavates soolastes põhjaveekihtides, 17 Gt tühjakspumbatud nafta- ja gaasiväljadel ning 1 Gt kaevandamata kivisöökihtides).

Kui enamikus liikmesriikides on CO₂ geoloogiline säilitamine lubatud, siis mõned liikmesriigid on teatanud otsusest mitte lubada CO₂ säilitada nende territooriumil või selle osas selleks sobimatute geoloogiliste tingimuste tõttu (Soome, Luksemburgi ja Belgia pealinna Brüsseli piirkond). Lisaks ei ole CO₂ geoloogiline säilitamine lubatud Austrias, Eestis, Iirimaa, Lätis, Sloveenias ja Rootsis. Tšehhi Vabariigis¹⁰ ja Saksamaal¹¹ on see lubatud piirangutega.

⁸ Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 esimesele lõigule.

⁹ Vangkilde-Pedersen, T. et al. 2009. EU GeoCapacity Project, Assessing European Capacity for Geological Storage of Carbon Dioxide, Storage Capacity, WP2, D16 report, 166 lk (ELi 6. raamprogrammi GeoCapacity projekt, milles hinnatakse Euroopa võimalusi süsinikdioksiidi geoloogiliseks säilitamiseks) <http://www.geology.cz/geocapacity/publications>

¹⁰ Tšehhi Vabariigis ei kiideta CO₂ säilitamist looduslikes kivikihtides heaks enne 1. jaanuari 2020.

¹¹ Saksamaa on kehtestanud piirangud CO₂ kogusele, mida võib aastas säilitamiseks maapinda juhtida: 4 Mt CO₂ kogu riigi kohta ja 1,3 Mt CO₂ säilitamiskoha kohta aastas.

Direktiivi artikli 10 lõike 1 kohaselt peaksid liikmesriigid esitama säilitamisloa taotlused komisjonile, kes võib esitada nende kohta mittesiduva arvamuse. Eesmärk on tagada direktiivi nõuete ühtne rakendamine kõikjal ELis ning samuti aidata suurendada üldsuse usaldust süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise vastu. 28. veebruaril 2012 võttis komisjon vastu esimese sellise arvamuse,¹² millega vaadati läbi Madalmaades välja antud esialgne luba kuni 8,1 Mt CO₂ püsivaks säilitamiseks Hollandi mandrilava reservuaaris.

Lisaks direktiivi ülevõtmise kontrollimisele ja esialgsete säilitamislubade läbivaatamisele teeb komisjon ka muud tööd, et toetada süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi järjekindlat rakendamist kogu ELis. Septembris 2009 loodi direktiivi artikli 27 lõike 2 alusel liikmesriikide ekspertide teabevahetuse rühm. Töörühm on seni kokku saanud seitse korda. Märtsis 2011 avaldati neli juhenddokumenti,¹³ millega nähti ette üldine metoodiline lähenemisviis direktiivi põhisätete rakendamisele. Juhenddokumendid on ette nähtud peamiselt pädevatele asutustele ja asjaomastele sidusrühmadele. Esimeses juhenddokumendis esitatakse CO₂ kogu säilitamistsükli käsitlev riskijuhtimise raamistik. Ülejäänud kolmes dokumendis käsitletakse selliseid küsimusi nagu säilitamiskompleksi kirjeldus, CO₂ voolu koostis, seire- ja parandusmeetmed, pädevale asutusele vastutuse üleandmise kriteeriumid, finantstagatis ja finantsmehhanism.

3. KONKREETSED RAKENDAMISKÜSIMUSED LIIKMESRIIKIDES

3.1. CO₂ säilitamise lubamine

Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiivi artikli 4 lõike 3 kohaselt otsustatakse geoloogilise formatsiooni sobivus säilitamiskohaks võimaliku säilitamiskompleksi ja seda ümbritseva ala kirjeldamise ja hindamise kaudu vastavalt kõnealuse direktiivi I lisas täpsustatud kriteeriumitele. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on selle sätte rakendamiseks peamiselt lisanud direktiivi I lisa oma õigusaktidesse.

Kui liikmesriigid leiavad, et CO₂ säilitamiskoha valimiseks vajaliku teabe kogumiseks tuleb teostada uuringuid, peavad nad tagama, et sellised uuringud ei toimu ilma uuringuloata. Mõned liikmesriigid nõuavad uuringuid üksnes juhul, kui on liiga vähe teavet, et kohe säilitamisluba taotleda. Muud liikmesriigid nõuavad alati uuringuluba. Mis puudutab uuringuala suuruse piiramist, siis mõned liikmesriigid piiravad seda vahetult (nt Portugal), samas mujal liikmesriikides (Bulgaaria ja Ungari) piiratakse üksnes maapinnal asuvat territooriumi, millega määratakse kaudselt kindlaks uuringuala maksimaalne suurus. Mitu liikmesriiki (nt Tšehhi Vabariik, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Poola ja Ühendkuningriik) on juba välja andnud uuringuload või on menetlus nende väljaandmiseks pooleli.

Süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi artikli 6 kohaselt ei käitata ühtegi säilitamiskohta ilma säilitamisloata. Artiklid 7–11 sisaldavad sätteid säilitamisloa taotlemise, lubade andmise tingimuste ja sisu, samuti nende võimaliku muutmise, läbivaatamise, ajakohastamise ja tühistamise kohta. Sätted, millega kõnealused artiklid üle võetakse, on enamikus liikmesriikides väga sarnased. Koos säilitamislubade kavandite läbivaatamisega komisjoni poolt vastavalt artikli 10 lõikele 1,¹⁴ peaks see tagama lubadega seotud sätete ühtlase rakendamise kogu ELis.

¹² C(2012) 1236.

(http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/implementation/docs/c_2012_1236_en.pdf)

¹³ http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/implementation/documentation_en.htm

¹⁴ Vt punktist 2 üksikasju ELi esimese säilitamisloa kavandi läbivaatamise kohta komisjoni poolt.

3.2. Säilitamiskohtade käitamisega seotud kohustused

Süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi artiklis 12 on sätestatud nõuded süsinikdioksiidi voolu kohta ja nõuetele vastavuse tagamise kord. Enamiku liikmesriikide ülevõtavad õigusaktid sisaldavad üldist nõuet, et vool peab koosnema peamiselt süsinikdioksiidist, ja et sellesse ei tohi lisada jäätmeid eesmärgiga need kõrvaldada. Mõned liikmesriigid on kehtestanud süsinikdioksiidi voolu komponentidele konkreetset piinormid. Mitu liikmesriiki, kes piiravad oma territooriumil CO₂ säilitamist, ei ole siiani edastanud sätteid, millega võetakse üle artikkel 12. Enamik liikmesriike on edastanud sätteid, millega tagatakse, et säilitamiskoha käitaja aktsepteerib ja juhib sisse üksnes sellist süsinikdioksiidi voolu, mille kohta on teostatud koostise analüüs ja riski hindamine, mis on andnud positiivse tulemuse. Mis puudutab kõnealuste nõuete täitmise seiret, siis mõnes liikmesriigis peavad käitajad esitama teavet CO₂ voolu koostise kohta korrapäraste ajavahemike järel (nt Eestis vähemalt kord kuus, Saksamaal vähemalt iga kuue kuu järel).

Seiret käsitlevas artiklis 13 on sätestatud, et käitajad peavad teostama süsinikdioksiidi sissejuhtimisseadmete, säilitamiskompleksi ja vajaduse korral ümbritseva keskkonna seiret, mis põhineb seirekaval. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, nõuavad säilitamisloa taotlemise osana seirekava esitamist pädevale asutusele heakskiitmiseks. Enamik liikmesriike on lisanud oma siseriiklikesse õigusaktidesse seirekava käsitlevad nõuded, et täita nii süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi II lisa kui ka heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi¹⁵ aruandlusnõudeid¹⁶. Näiteks Luksemburg nõuab, et seiretulemusi võrreldaks olukorraga, mida prognoositi kolmemõõtmelises rõhu-mahu ja küllastumuse dünaamilises matke modelleerimises.

Enamikus liikmesriikides peavad käitajad esitama pädevale asutusele aruande vähemalt kord aastas, nagu on nõutud direktiivi artiklis 14. Mitmes liikmesriigis on kehtestatud nõue esitada aruandeid sagedamini, kui pädev asutus peaks seda nõudma.

Artiklis 15 nõutakse kõigi säilitamiskomplekside korraliste ja erakorraliste kontrollide süsteemi loomist ning kontrolliaruannete avaldamist. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on rakendanud sätet korraliste kontrolli läbiviimiseks vähemalt kord aastas, kuni sulgemisest on möödunud kolm aastat. Kõige rangemad kontrollinõuded on Saksamaal – seal tuleb korralist kontrolli teostada kord aastas isegi pärast säilitamiskoha sulgemine.

Direktiivi artiklis 16 on sätestatud, et lekke või olulise eeskirjade eiramise korral, peavad liikmesriigid tagama, et käitaja teavitab kohe pädevat asutust ja võtab vajalikud parandusmeetmed. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on sätestanud, et parandusmeetmete kava tuleb esitada säilitamisloa taotlemise osana pädevale asutusele heakskiitmiseks. Mõnes liikmesriigis on kehtestatud konkreetset täiendavad nõuded juhuks, kui käitaja ei võta parandusmeetmeid (nt trahv, tühistamine).

3.3. Sulgemine ja sulgemisjärgsed kohustused

Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on rakendanud artikli 17, milles on sätestatud, et pärast säilitamiskoha sulgemist jääb käitaja vastutavaks seire, aruandluse ja parandusmeetmete võtmise ning kõigi kohustuste täitmise eest, mis on seotud lubatud

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87/EÜ, 13. oktoober 2003, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32–46).

¹⁶ Komisjoni otsus 2007/589/EÜ, 18. juuli 2007, millega kehtestatakse kasvuhoonegaaside heiteseire ja aruandluse suunised; hiljuti asendatud komisjoni 21. juuni 2012. aasta määrusega (EL) nr 601/2012 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohase kasvuhoonegaaside heite seire ja aruandluse kohta (ELT L 181, 12.7.2012, lk 30–104).

heitkoguse ühikute (LHÜ) tagastamisega lekke korral, kuni vastutus säilitamiskoha eest on üle antud pädevale asutusele. Sulgemisjärgne kava selleks ajavahemikuks tuleb koostada vastavalt süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi II lisas sätestatud seirenõuetele.

Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on rakendanud ka artikli 18, mille kohaselt antakse vastutus säilitamiskoha eest üle pädevale asutusele ainult juhul, kui käitaja on täitnud teatavad tingimused. Kõnealused tingimused hõlmavad rahaliste vahendite olemasolu üleandmisjärgsete kohustustega seotud kulude katmiseks ning et on esitatud tõendid selle kohta, et säilitatav süsinikdioksiid ladestatakse täielikult ja püsivalt. Minimaalseks ajavahemikuks säilitamiskoha sulgemise ja vastutuse üleandmise vahel on enamiku liikmesriikide õigusaktides sätestatud vähemalt 20 aastat, välja arvatud juhul, kui pädev asutus on varem veendunud, et säilitatav süsinikdioksiid on ladestatud täielikult ja püsivalt. Mõned liikmesriigid on valinud pikema vaikimisi ajavahemiku (30 või 40 aastat), samas teised teevad otsuse iga üksikjuhtumi puhul eraldi.

3.4. Rahalised tagatised

Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiiviga on ette nähtud kaks finantsmehhanismi – rahaline tagatis kuni vastutuse üleandmiseni ning rahaline makse kulude katmiseks pärast vastutuse üleandmist.

Direktiivi artikli 19 kohaselt peab võimalik käitaja esitama rahalise tagatise, mille eesmärgiks on tagada kõigi säilitamisloast tulenevate käitamise, sulgemise ja sulgemisjärgsete kohustuste täitmine, sealhulgas LHÜde tagastamisega seotud kohustused lekke korral. Rahalise tagatise eesmärk on tagada, et kõnealuste kohustuste (nt seire või lekke korral võetavad meetmed) täitmise kulud oleksid kaetud, kui käitaja ise ei suuda kulusid katta. Rahaline tagatis peab olema kehtiv enne sissejuhtimise alustamist ning käitaja peab selle esitama osana säilitamisloa taotlusest. Paljud liikmesriigid kajastavad artikli 19 sätteid oma õigusaktides. Mõned liikmesriigid on kehtestanud täiendavaid nõudeid ning koostanud suuniseid konkreetsete vahendite ja rahalise tagatise arvutuste kohta. Näiteks Ungari on oma 1993. aasta kaevandamiseseaduse alusel kehtestanud rahalise tagatise miinimumsummaks 200 miljonit forintit (umbes 671 000 eurot)¹⁷. Mõned liikmesriigid on võimalike finantsvahenditena rahalise tagatise katmiseks soovitanud piisavat kindlustuskatet, tinghoiukontot, pangagarantiid või emattevõtja tagatist. Neid vahendeid soovitatakse ka juhenddokumendis 4¹⁸.

Direktiivi artikli 20 kohaselt peab käitaja tegema enne vastutuse üleandmist pädevale asutusele rahalise makse üleandmisjärgsete kulude katmiseks. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on taganud, et makse suuruse puhul võetakse arvesse direktiivi I lisas loetletud kriteeriume ja asjaolusid süsinikdioksiidi eelneva säilitamise kohta konkreetsetes säilitamiskohas, ning et see rahaline makse katab vähemalt eeldatavad seirekulud 30 aasta jooksul. Mõned liikmesriigid on kehtestanud täiendavaid nõuded rahalise makse kohta. Näiteks Saksamaa nõuab, et käitaja säästaks igal tegevusaastal 3 % summast, mille LHÜde omanik on CO₂ säilitamise kaudu kokku hoidnud. Seda summat hoitakse pädeva asutuse intressikandval hoiukontol ning tasaarveldatakse tagatisega enne vastutuse üleandmist. Tšehhi Vabariigis tuleb rahalise makse puhul arvesse võtta eeldatavaid seirekulusid vähemalt 50 aasta jooksul pärast vastutuse üleandmist.

¹⁷ Kõnealune summa konverteeriti eurodesse Euroopa Keskpanga valuutavahetuse viitekursi alusel 22. novembril 2013. <http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>

¹⁸ http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ccs/implementation/docs/gd4_en.pdf

3.5. Kuue direktiivi muutmine ja piiriüle sed küsimused

Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiiviga muudeti kuut ELi direktiivi, et tagada keskkonna ja inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse CO₂ geoloogilisest säilitamisest tulenevate ohtude eest.

Kõik liikmesriigid, kes esitasid komisjonile oma ülevõtmismeetmed, teatasid, et nad on rakendanud direktiivi artikkelid 31, 35 ja 37, milles sätestatakse vastavalt järgmine:

- keskkonnamõju hindamise direktiivi I ja II lisa muudatused, et hõlmata säilitamiskohad, samuti CO₂ voolu kogumine ja transportimine geoloogilise säilitamise eesmärgil;
- geoloogilise säilitamise eesmärgil kogutud ja transporditud CO₂ väljajätmine jäätmete raamdirektiiviga seotud vahendite reguleerimisalast¹⁹;
- tööstusheidete direktiivi I lisa muudatus, et lisada kõnealuse direktiiviga hõlmatud tegevusalade hulka süsinikdioksiidi voolu kogumine geoloogilise säilitamise eesmärgil.

Kõik liikmesriigid, kes esitasid komisjonile oma ülevõtmismeetmed, teatasid ka direktiivi artikli 33 rakendamisest, millega muudetakse suurte põletusseadmete direktiivi²⁰. Selle artikli kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et käitajad, kes käitavad vähemalt 300 megavattise elektrilise nimivõimsusega põletusseadmeid, hindavad tulevikus süsinikdioksiidi kogumiseks ja säilitamiseks vajalikke tehnilisi ja majanduslikke tingimusi. Kui hindamise tulemus on positiivne, jäetakse käitise asukohas piisavalt ruumi süsinikdioksiidi kogumiseks ja kompressiooniks vajalike seadmete jaoks. Ühendkuningriigis anti välja täiendavad suunised, milles sätestatakse, et ühtegi uut põletusseadet, mille elektritootmise võimsus on 300 MW või rohkem, ei kiideta heaks enne, kui tõendatakse, et see vastab artikli 33 tingimustele. Suunistes antakse ka nõu, millist teavet taotlejad peaksid selle tõendamiseks esitama.

Mitu liikmesriiki (nt Poola, Prantsusmaa, Rumeenia, Saksamaa, Sloveenia, Ungari ja Ühendkuningriik) on teatanud kõnealuse suuri põletusseadmeid käsitleva muudatuse praktilisest kohaldamisest pärast 25. juunit 2009. Näiteks Saksamaal Mannheimis 27. juulil 2009. aastal heakskiidetud suure põletuskäitise territooriumil reserveeriti 6 000 m² maad, et hiljem oleks võimalik paigaldada CO₂ kogumiseks vajalikke seadmeid.

Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiivi artiklitega 32 ja 34 muudetakse vastavalt veepoliitika raamdirektiivi,²¹ et võimaldada CO₂ sissejuhtimist soolastesse põhjaveekihtidesse, ning keskkonnavastutuse direktiivi²² III lisa, et lisada CO₂ säilitamiskohtade käitamine. Kõnealused artikkelid tuleb üle võtta neil liikmesriikidel, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada.

Arvestades, et paljud liikmesriigid on võtnud vastu konkreetsed õigusnormid CO₂ piiriülese transportimise ja piiriüleste säilitamiskohtade või komplekside kohta, on vaid vähestel süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamisega seoses konkreetseid piiriüleseid kogemusi. Üks

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, 19. november 2008, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3–30), sealhulgas direktiiv 2006/12/EÜ jäätmete kohta.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/80/EÜ, 23. oktoober 2001, teatavate suurtest põletusseadmetest õhku eralduvate saasteainete piiramise kohta (EÜT L 309, 27.11.2001, lk 1–21), mis tunnistatakse kehtetuks eespool nimetatud tööstusheidete direktiiviga alates 1. jaanuarist 2016.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, 23. oktoober 2000, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1–73).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/35/EÜ, 21. aprill 2004, keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56–75).

näide sellise piiriülese koostöö kohta on nn Põhjamere basseini töörihm (*North Sea Basin Task Force*), milles avaliku ja erasektori asutused Saksamaalt, Madalmaadest ja Ühendkuningriigist on välja töötanud ühised põhimõtted CO₂ transportimise, sissejuhtimise ja püsiva säilitamise juhtimiseks ja reguleerimiseks Põhjamere merepõhjaalustes geoloogilistes formatsioonides²³.

4. LÕPPMÄRKUSED

Teatiste „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava”²⁴ ja „Energia tegevuskava aastani 2050”²⁵ raames tehtud hindamiste alusel on süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine selle turustamise korral tähtis tehnoloogia, mis aitab kaasa üleminekule vähese CO₂-heitega energiasüsteemile ELis. Selleks et toetada süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist käsitlevate näidisprojektide tutvustamist ja nende järgnevat rakendamist keskkonnaohutul viisil ning suurendada üldsuse usaldust kõnealuse tehnoloogia vastu on äärmiselt oluline rakendada süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist käsitlevat õigusraamistikku nõuetekohaselt ja järjekindlalt kogu Euroopas, eelkõige seoses säilitamiskohtade valimise, käitamise, sulgemise ja sulgemisjärgse hooldamisega, ning hinnata, kas suurte põletuskäitiste juurde oleks hiljem võimalik paigaldada CO₂ kogumiseks vajalikke seadmeid.

Aruandest selgub, et kõik liikmesriigid on ülevõtmismeetmed nüüdseks komisjonile esitanud. Sellega seoses otsustasid enamik liikmesriike võtta vastu nii uusi konkreetseid CO₂ geoloogilist säilitamist käsitlevaid õigusakte kui ka muuta olemasolevaid õigusakte. Suurem osa liikmesriike on määranud vastutuse rohkem kui ühele pädevale asutusele. CO₂ võimalike säilitamiskohtade hindamine on pooleli ning mitmes liikmesriigis hakatakse väljastama uuringulubasid. Komisjon vaatab praegu läbi ühte esitatud säilitamisloa kavandit. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil CO₂ säilitada, on teatanud, et nad rakendavad sätteid, milles käsitletakse seiret, aruandlust ja kontrolli, lekkeid ja eeskirjade olulist eiramist, sulgemist ja sulgemisjärgseid kohustusi, samuti kahte finantsmehhanismi, mis on loodud süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiiviga. Mis puudutab liikmesriike, kelle territooriumil on CO₂ säilitamine piiratud või keelatud, siis mõned neist on üle võtnud ainult need direktiivi sätteid, milles käsitletakse süsinikdioksiidi kogumise ja transpordiga seotud aspekte, teised aga on üle võtnud kõik direktiivi sätteid, sealhulgas säilitamisega seotud artiklid.

Komisjon rõhutab, et on tähtis rakendada süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise direktiivi ühtlaselt kogu ELis. Seetõttu algatab komisjon rikkumismenetlused juhul, kui ülevõtmismeetmed on osaliselt esitamata, ning kontrollib, kas esitatud meetmed vastavad süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise direktiivi sisule. Käesoleva aruande jaoks kogutud teave ning süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise valdkonnas saadud üldine kogemus, tehnika areng ja kõige uuemad teadusandmed toetavad komisjoni järgmise aruande ettevalmistamist, milles hinnatakse eelkõige neid süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamisega seotud aspekte, mis on loetletud direktiivi artikli 38 lõikes 2. Kõnealune läbivaatamisaruanne edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt 31. märtsiks 2015.

²³ „Storing CO₂ under the North Sea Basin: A key solution for combating climate change” (2007) (<http://www.globalccsinstitute.com/category/organisation/north-sea-basin-task-force>) ja „One North Sea: A study into North Sea cross-border CO₂ transport and storage” (2010) (<http://www.npd.no/no/Publikasjoner/Rapporter/Samarbeider-om-CO2-lager/>).

²⁴ KOM(2011) 112 (lõplik).

²⁵ KOM(2011) 885 (lõplik).